

Népi szimbolika új bőrben

Esztány István izzig-vérig átalakítja a népművészet elemeit · Rektori különdíjban részesült

Tizenkét darabos komplett, piackész, Bővülő táskák elnevezésű kollekciójával lenyűgözte a diplomabizottságot és a rektori különdíjat is kiérdemelte Esztány István, aki mostantól – a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen (Mome) eltöltött öt tanulmányi év után – otthon, Csíkszeredában kívánja folytatni a munkát. A Ponton Galériában június 13-ig megtekinthető, impregnált vászonnal kombinált nubuk bőrtáskái tökéletesen modern hatást keltenek, a gyanútlan szemlélő nem is sejtí, hogy szerkezetüket a székely rakottas szoknya csíksítmusa ihlette.

SASHEGYI ZSÓFIA

Honnan jött a táskakollekció szerkezetének ötlete?

– Néptáncok és mindig is közel állt hozzám a népművészet, ugyanakkor arra töreksem, hogy ne egy az egyben emeljem át a népi jellegzetességeket a munkáimba, hanem izzig-vérig átalakítva építsem be őket. A népművészet minden esetben biztos kiindulópont. Annnyira gazdag és színes, hogy bármennyire lehet belőle meríteni. Tetszett az, hogy a székely népi rakottas szoknyák csíksítmusával, színvilágával meg tudták határozni például azt, hogy a lány családjának milyen földje, hány hektár erdeje volt. Próbáltam egy olyan egyszerű szerkezetet kidolgozni, ami több formában alkalmazható, egy sítót alkottam, és azt szerkezeti elemként variáltam a különböző táskáknál.

– Mennyi idő alatt készítette el a teljes, tizenkét darabos kollekciót?

– Ezeket a táskákat az utolsó fél évben csináltam. De öt év alatt újra és újra visszaköszöttek a munkáimban a népi motívumok, igaz, elég rendhagyó formában. Volt, hogy a hegedű formájára készítettem cipőt, táskát, de olyan is, hogy lézergavírozással tettem rá

egy tarsolyelem mintájából kiemelt ornamentikát egy modern táskára. Elsőre azon sem tűnik fel, hogy milyen ősi minták ihlettek a végeredményt.

– Megkapta az egyetemről azt, amit várt, amikor idejött?

– Maximálisan. Olyan egyetemet akartam választani, amelyben van átjárhatóság a különböző rokon tevékenységek között. A bőr szakirányon belül lehetőségem nyílt cipő, táska, nyereg készítésére is. Talán az teszi igazán színessé az oktatást, hogy itt igyekeznek rávilágítani a dizájn összefüggéseire. A középiskolában, a Nagy István Zene- és Képzőművészeti Liceumban csak képzőművészettel foglalkoztam. Otthon, Csíkszeredában festészetet, szobrászatot tanultam a textil szak mellett, és az első kettővel akkor többet foglalkoztam.

– Ezek a tevékenységek nem hiányoznak?

– De igen, és tervezem is, hogy most, a diploma után több időt fordítok majd rájuk.

– Gyárthatók a Bővülő táskák?

– Igen, hiszen nem komplikált a szerkezetük. Időigényes, de gépekkel könnyen megoldható a gyártásuk. Bizom abban, hogy a Ponton Galériában rendezett kiállítás és a Millenárison a Mome-

„A dolog lényege nem az, hogy az eredeti népművészetet lesöpörjük, sokkal inkább, hogy a mai használatba is átültessünk olyan tárgyakat, amelyeket egyébként különleges, ritka alkalmakkor tudunk elővenni” FOTÓ: HEGEDŰS MÁRTA

maraton még lehetőséget ad arra, hogy partnert találjak a gyártáshoz, mert egyedül elég nehéz bevágni ilyesmibe.

– Minden iparművész arról beszél, hogy a háttérpar összeomlott, egyedül kell boldogulni. Hogy néz ki ez a bőripart illetően?

– Ezt sajnos nagyjából el tudjuk mondani mi is. Otthon is, akik ilyen területen dolgoznak, javarészt bér-munkából élnek, külföldi cégeknek dolgoznak. Elképzelhető még az a megoldás is, hogy magam mellé veszek varrónőket, és velük dolgozom a táskákon, de ez még nem minden, hiszen nekem kell megkeresnem a piacot is.

– Szeptember óta részt vesz, mi több vezeti az Európai Unió egy programját. Erről mit kell tudni?

– Az Innext elnevezésű programon svédok, észak, magyarok és Romániából a Csíki Székely Múzeum vesz részt. A négy önkormányzat a hozzájuk tartozó múzeummal közösen adta be a pályázatot, s miután elnyerték, kért fel engem a Csíki Székely Múzeum arra, hogy vezessem az ő munkacsoportjukat. Rendeztek egy nagy konferenciát, ahová hetven kézművest hívtak el, s közülük tizennyolc vállalkozott arra, hogy a helyi, múzeumi anyagból kiindulva egy-egy népi tárgyat átültetnek modern formába. A folya-

matokról készül egy portfólió, amely tulajdonképpen kurzusanyagként szolgál majd bárkinek, aki hasonló feladatra vállalkozik. Én a dizájn igyekszem belelopni a munkába, amibe ők a hagyományos kézműves tudást hozzák. A dolog lényege nem az, hogy az eredeti népművészetet lesöpörjük, sokkal inkább, hogy a mai használatba is átültessünk olyan tárgyakat, amelyeket egyébként különleges, ritka alkalmakkor tudunk elővenni. Erre jó példák a népi ingek, amiket az ember jóformán csak akkor tud felvenni, ha teljesen viseletbe öltözik, holott jó lenne, ha lenne egy olyan változat, amely akár a farmernadrághoz is passzol. A projekt július végén zárul le, és szeptember környékén lesz egy nagy kiállítás Kaposváron, a Rippl-Rónai Múzeumban, ahol a helyi csapat mellett az észak, a svédok és mi is bemutatjuk az elkészült anyagot.

– Ami a táskakészítést illeti, hogyan tovább?

– Szeretném bővíteni ezt a kollekciót. Lehet, hogy kiegészítem egy babahordozóval, és még más ötleteim is vannak. Ebben a hónapban még itt vagyok, aztán hazautazom, és otthon folytatom a munkát. Ki kell alakítsam a műhelyt, még vennem kell egy komoly bőrvarrógépet is. Itt talán most könnyebb lenne felépíteni a műhelyt, hiszen itt már ismernek, de lehet, hogy úgy nehezebben tudnék mozogni, hosszú távon pedig mindenképp otthon szeretnék dolgozni.

– Amennyire jó otthon, vagy annyira rossz volt itt?

– Nagyon jó volt itt, csak nagy város ez nekem; élni azért otthon szeretnék.

Ponton Galéria: bemutatkozik a Mome textil tanszéke

SASHEGYI

Kedd este nyílt meg, és szombatig látható a Ponton Galériában a textil tanszék ideai végzőseinek diplomakiállítását, ahol a bőr, kötő, szövő, nyomó szakirány frissdiplomásainak munkái mellett a ruhatervezők alkotásaival is megismerkedhetünk. Igaz, *Monostori Pál* rendhagyó férfikollekciójából csak egyetlen darabot állítottak ki, láthatjuk *Luu Anh Tuan* ezúttal meglepően visszafogott, a tibeti kultúra által inspirált női őszi/téli kollekciójának darabjait, és megismerkedhetünk *Bíró Barbara Titaniilla I. Tudor Elizabeth* határozott eleganciája ihlette öltözékeivel is.

A bőrművesként végzett *Póczos Valéria* rendkívül átgondolt és dekoratív, száz százalékos újrahaznosítható műanyagból készített táskái már belépéskor magukra vonzzák a tekintetet. Talál *Kósa Gabriella* Szövetes üzenetek című diplomamunkája is, amelynek jackard technikával készített terítői a hímzett faltextilek ötletét követve modern formában hordoznak szépirodalmi üzeneteket. A lakástextil-kollekciót tervező *Csikszentmihályi Réka* már évtizedek óta gyakorló alkotóként szerzett egyetemi diplomát az idén. – Jó kitörési lehetőség lenne a cégeknek a fiatal tervezők alkalmazása, de a probléma az, hogy általában nem fektetnek hangsúlyt arra, hogy megkeressék a termék felvevőpiacát – mondta lapunknak

Pauli Anna, a szövő szakosok témavezetője, aki annak idején maga is ugyanazzal a gyárral dolgozott, amely korábban nem tudta eladni az általa tervezett anyagokat, amelyeknek végül ő talált vevőt.

A kiállítás megnyitóján jelentették be, hogy rektori különdíjban részesült *Esztány István* Bővülő táskák elnevezésű kollekciójáért, valamint *Gallatz Rita* nyomottanyag-tervező különböző technikákat ötvöző dekorfüggönyeivel meghívást nyert a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete textil tagozatának kecskeméti alkotótáborába.

Megnyílt a Magritte múzeum Brüsszelben

Belgium világszerte legismertebb és legnépszerűbb szurrealista művészeinek állít emléket az ötszintes épület

Az építész-tervező *Victor Hortán* és a *Tintin-figurák* megalkotóján, *Hergén kívül Belgium világszerte legismertebb és legnépszerűbb művésze minden bizonnyal René Magritte*, akinek múzeumát a múlt héten nyitották meg Brüsszelben.

LOVAS ISTVÁN (BRÜSSZEL)

A városnak már régóta érezhetően éppen annyira szüksége volt a Magritte múzeumra, mint ahogyan Párizsban „természetes” a Picasso múzeum vagy Amszterdamban a Van Gogh múzeum. A pipa, amelyik „nem pipa”, pontosabban „Ez nem egy pipa”, a napali ég alatt sötétségbe merült ház,

a levegőben lebegő alakok, az ablakon kitekintő hal: ezek Magritte festői világának jellegzetes, misztikus képei, amelyeknek eddig hiányzott méltó otthonuk. Most ráta-láltak a brüsszeli „múzeumnegyedben”, a királyi vár tőszomszédságában, nem könnyen megközelíthetően. Annyiban nem könnyen, hogy a megnyitás óta sorok állnak, bejutásra várva. Az

1898-ban született és 1967-ben elhunyt szurrealista *René Magritte* több tucat tablója látható az épületben, mint a Fények birodalma, a Visszatérés és a Seherezáde.

A múzeum igazgatója lapunknak elmondta, évente mintegy 650-700 ezer látogatóra számítanak. A neoklasszikus épületet nem egészen egy év alatt alakították át szállodából múzeummá. Az épületnek csak a héjszerkezetét hagyták meg, és a behelyezett „betonszekerény” teljes egészében légkondicionált és tökéletesen hangszigetelt. Az ötszintes épület 2500 négy-

zetméteres felületén búfé és könyvesbolt is működik, amelyekben ugyanúgy félhomály honol, mint az épület többi részében is. A kiállítóterekben 200 Magritte-alkotás – festmények, rajzok, poszterek, reklámok, fotók, szobrok és filmek – található. A múzeum létrehozása tízmillió euróba került, amelynek legnagyobb részét a francia-svéd GDF Suez energiaóriás állta, és az elkészült múzeumot az olyan zöldtechnológiák laboratóriumaként használja, mint a világítódiodás (LED) technológia és a klímaszabályozó rendszerek.

Magritte későn érő művész volt. 1945-ig nem is tudott kizárólag festményeiből megélni: addig főként reklámokat készített, amelyből – mint maga mondja – megtanulta a groteszk kombináció vagy az erőszakos ellentmondás sokkáló hatását. A festő ugyanakkor szolid életet élt feleségével, akitől egy gyermeke született.

René Magritte nagyon szerette a csöndet és a kutyasétáltatást. Először impresszionistaként festett. 1916 és 1918 között a brüsszeli királyi művészeti akadémián tanult, ami nagyon untatta. Ké-

Hamburgi fődíj Nemes Gyulának

Először nyerte el magyar alkotó a fődíjat a huszonöt éves hamburgi rövidfilmszférátörténetében: Nemes Gyula *Letűnt világ* című filmjéért vehette át a jelentős nemzetközi elismerést vasárnap este a film gáz-kötővárosban. A nemzetközi zsűri Nemes Gyula húszperces dokuját az „élet ritmusára rímelő snittekért” és a film gazdag textúrája által életre keltett képi világáért méltatta. A *Letűnt világ*gal egyébként Nemes Gyula szintén első magyar alkotóként nyerte el a 43. *Karoly Vary Nemzetközi Filmfesztivál* legjobb rövid dokumentumfilmjének járó Kristály GLOBUSZ-díjat. (M. G.)

Pozsonyi kítüntetések

Pozsonyban átadták az idei Posonium Irodalmi és Művészeti Díjakat. Az elismeréssel a szlovákiai magyar kultúra kiemelkedő alkotásait jutalmazták. Életműdíjat kapott Jakab István nyelvész, Zeman László irodalomtudós, Tózsér Árpád költő, műfordító, irodalomtörténész, valamint Jakics Ferenc képzőművész. Különdíjban részesült Huncik Péter és Mízsér Attila, elsőkötetes szerzői elismeréssel tüntették ki Simon Attila történészt, a Szülőföld-díjat Gyüre Lajos és Ardamica Zorán kapta. (MTI)

A nibelung gyűrű urai

KISS

G rándiózus mitológiai történet, hús-vér embereket és mesészerű lényeket megjelenítő szövegek, a halált Rambóként megvető férfi és a világégést a szerelem szent nászaként kihasználó női főszereplő – ez nem egy új mozifilm, hanem *Wagner* mától látható *Ringje* a Művészetek Palotájában.

Modern, rendkívül puritán, mégis sokatmondó a rendezés, fiatalos, ugyanakkor a kosztümös rendezésekhez szokott nézőkben sem szül felháborodást. A látványelemek sem mellékesekek, ahogy a hangzás és a technika is a legmodernebb XXI. századi különlegességeket sorakoztatja fel. A zene és a kép tökéletes egységet alkot *Hartmut Schörghofer* rendezésében, amelynek dramaturgiát a nemrégiben elhunyt *Christian Martin Fuchs* készítette. Rádásul mindez mátol és jövő csütörtöktől négy egymást követő estén szól meg, úgy, ahogy a szerző eredetileg megálmodta, *Fischer Adam* vezényletével, a rádiózenekarral és a világ legjobb Wagner-énekeivel.